

DEMOGRAFIJA (HTTPS://MIMLADI.HR/CATEGORY/DEMOGRAFIJA/)

Darko Baštovanović o Hrvatima u Vojvodini: Organiziramo 300 kulturnih manifestacija godišnje, ali neophodan je znanstveni i politički angažman

Mi Mladi (Https://Mimladi.Hr/Author/Mi-Mladi/)

- Prije 3 Mjeseca (Https://Mimladi.Hr/2024/08/19/Darko-Bastovanovic-O-Hrvatima-U-Vojvodini-Organiziramo-300-Kulturnih-Manifestacija-Godisnje-Ali-Neophodan-Je-Znanstveni-I-Politicki-Angazman/)

🔖 14 Min.

(https://mimladi.hr/wp-content/uploads/2024/08/darko-bestanovi.jpg)

Izvan Republike Hrvatske živi značajan broj Hrvata. Nakon [intervjua](https://mimladi.hr/2024/07/25/intervju-gradiscanski-hrvati/) (https://mimladi.hr/2024/07/25/intervju-gradiscanski-hrvati/) i [povijesnog pregleda](https://mimladi.hr/2024/08/16/hrvatska-dijaspora-gradiscanski-hrvati/) (https://mimladi.hr/2024/08/16/hrvatska-dijaspora-gradiscanski-hrvati/) posvećenih gradišćanskim Hrvatima, donosimo još jedan tekst o hrvatskoj dijaspori; Hrvatima iz Vojvodine.

Naime, nakon što je na naša pitanja o gradišćanskim Hrvatima odgovarao gospodin **Petar Tyran**, s ponosom predstavljamo i intervju s **Darkom Bešanovićem**. Darko je predstavnik vojvođanskih Hrvata te će nam u intervju približiti svakodnevne izazove s kojima se vojvođanski Hrvati susreću.

Koliko Hrvata danas živi u Vojvodini te na kojim prostorima?

Hrvata u Republici Srbiji, ako se gledaju isključivo statistički podatci, prema posljednjem popisu održanom 2022. godine ima 39.107, od čega na teritoriju Vojvodine živi 32.684. Samim tim region srbijanske države koji se naziva Vojvodinom predstavlja teritorij gdje živi najveći broj pripadnika hrvatskoga naroda.

Istodobno statistički podatci nikada nisu ti koji isključivo mogu reflektirati položaj jedne zajednice pa čak i kada je demografija u pitanju. S jedne strane mi koji jesmo društveno-politički djelatnici unutar naše zajednice, svjesni smo toga kako je broj Hrvata u Republici Srbiji daleko veći na teritoriju Republike Srbije, unatoč kontinuiranom opadanju broja Hrvata između desetljetnih popisnih intervala, ali i nadalje ostajemo živa zajednica, zajednica svjesna svojega identiteta, s visokom razinom konsolidiranosti svojih institucija.

Istodobno postoje i drugi faktori koji znatno utječu na nevoljnost očitovanja svog etničkog identiteta, a tu se posebice ističe još uvijek visoka razina straha uslijed i dalje znatno raširenog antihrvatskog resantimana.

Koliko se ljudi odselilo tijekom Domovinskog rata iz Vojvodine i postoji li vjerojatnost da će se ti ljudi vratiti?

Kada su u pitanju 90-e godine prošloga stoljeća koje ujedno i jesu godine Domovinskoga rata, period su koji je stavio čitav hrvatski narod pred veliki izazov kako naše sunarodnjake u domovini, ali i nas koji živimo na rubnim etničkim područjima hrvatstva. U Vojvodini kao najistočnijem području življenja hrvatskoga naroda, ratna dešavanja jesu bila među najtežima ako se gleda izvandomovinski kontekst.

Treba biti oprezan pak i racionalan kada se o ovome govori. Iseljavanje je uistinu bilo veliko, postoje procjene kako je prostor Vojvodine **napustilo oko 40 000 tisuća Hrvata**, k tome tragedija je utoliko veća jer je **ubijeno** 27 ljudi, oštećen je veliki dio **sakralne baštine**, a u **Srijemu** je u pojedinim selima **cjelokupno autohtono stanovništvo promijenjeno**.

Kako sam već istaknuo treba ipak biti oprezan i truditi se što racionalne govoriti o ovim godinama jer na žalost relevantnih istraživanja o ovoj temi još uvijek manjka kako u domovinskoj znanosti ali isto tako i resursi nas samih još uvijek su skromni kako bismo adekvatno mogli pristupiti proučavanju ove suvremene tragedije našega naroda. Za sada jedini relevantni podatci, metodološki uobličeni, iznijeti su od strane Fonda za humanitarno pravo, nevladine udruge iz Beograda koja se kontinuirano bavi civilnim žrtvama na prostoru negdašnje socijalističke federacije i suočavanjem s prošlošću.

Svakako mora se uvijek istaknuti velika uloga našega velečasnog **Marka Kljajića** koji je u svojoj knjizi *“Kako je umirao moj narod”*, nastojao zabilježiti svaku obitelj koja je morala napustiti svoj zavičaj osobito u Srijemu, i koji je bio iznimno vrijednim kroničarem toga perioda i našega stradanja. Istodobno u posljednjih nekoliko godina vredno na ovom polju publicistički djeluje i **Zlatko Pinter** koji je objavio nekoliko važnih publicističkih djela o progonu Hrvata u Vojvodini tijekom 90-ih godina prošloga stoljeća.

Za nas još uvijek ostaje izazov adekvatnoga komemoriranja naših žrtava, što podrazumijeva i razumijevanje većinskoga društva i zvaničnih institucija, kontinuirani dijalog po ovome pitanju i adekvatnu institucionalnu državnu potporu. O povratu pak uistinu ne mogu govoriti sa stručnog aspekta jer to je pitanje svake obitelji, svakoga pojedinca, ali kao pripadnik zajednice mogu reći kako imam sumnje i na primjeru svoje obitelji i rođaka koji su napustili Vojvodinu, teško kako bi se bilo tko od njih ikada više vratio, nakon jednog radikalnog i traumatičnog prekida jednog dijela života sa svim izazovima koje to nosilo, teško kako postoji spremnost za povratkom. Iako moram reći kako je žal za zavičajem taj koji postoji daleko više nego ogorčenje.

Uspijevaju li Hrvati održati svoj nacionalni identitet?

Kako sam već rekao mi smo živa i zajednica s visoko konsolidiranim praksama. Ovdje moram ukazati kako pitanje identiteta nije samo pitanje njegovoga pukoga održavanja u jednom romantičarskom budničarskom kontekstu. Etnokulturološki identitet je živ, on pulsira i neophodno ga je čuvati, njegovati i kontinuirano tražiti institucionalne načine kako bi se on mogao održati ali u svojoj cijelosti, etničkoj, jezičnoj i vjerskoj, te živjeti puninu svojega identiteta sa svim njegovim komponentama.

Uz visoki stupanj svijesti koji postoji kod našega naroda u Vojvodini o pripadnosti hrvatskome narodu, o integraciji u suvremenu hrvatsku naciju koja se dogodila te o neodvojivosti od sudbine cijeloga hrvatskoga naroda, Hrvati u Vojvodini jesu zajednica koja kontinuirano djeluje na očuvanju svojega identiteta, bilo da se radi o etnofolklornim sadržajima koji jesu najmasovniji vid svjedodžbe pripadnosti jednome narodu, pa sve do najzahtevnijih procesa kao što su znanstveni angažman i političko djelovanje.

Postoje li pozitivni primjeri kulturnih manifestacija koje pomažu u očuvanju hrvatskog identiteta?

U okviru hrvatske zajednice godišnje se organizira oko **300 kulturnih manifestacija** koje igraju ključnu ulogu u očuvanju hrvatskog identiteta. Svaka od ovih manifestacija pruža priliku za izražavanje kulturne baštine, jezika, tradicije i običaja, čime se jača kolektivna svijest o pripadnosti hrvatskoj zajednici. Bilo da se radi o folklornim manifestacijama, književnim večerima, likovnim izložbama, koncertima ili proslavama vjerskih praznika, svaka od ovih aktivnosti doprinosi očuvanju i prenošenju hrvatskog identiteta na mlađe generacije.

Ove manifestacije nisu samo trenutak okupljanja zajednice, već i prilika za edukaciju i jačanje veze s matičnom državom. Kroz njih se promiče hrvatski jezik, kultura i povijest, čime se osigurava kontinuitet i vitalnost hrvatske zajednice u Srbiji. Međutim, iako su kulturne manifestacije od izuzetne važnosti, **neophodno je angažirati zajednicu** i u drugim, zahtjevnijim procesima kao što su **znanost i politika**.

Kulturni identitet može biti održiv samo ako je podržan širokom društvenom strukturom, koja uključuje obrazovanje, istraživanje i političku zastupljenost. Na taj način se osigurava da hrvatska zajednica ne samo da očuva svoje kulturne specifičnosti, već i aktivno sudjeluje u oblikovanju šireg društvenog i političkog okruženja. Dakle, kulturne manifestacije su jedan značajan čimbenik, ali da bi se identitet u potpunosti očuvao i razvijao, potrebna je aktivna participacija u svim segmentima društvenog života.

Važno je naglasiti i kako pored manifestacija, postoji i bogat program koji realizira Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji predstavlja jedinu profesionalnu instituciju u području naše kulture, djelujući kao relevantna znanstvena institucija, koja se bavi i znanstvenim istraživanjima, te organiziranjem različitih vrsta kolokvija i znanstvenih konferencija, koji ima bogatu profesionalnu nakladu. Kada je pak u nakladi riječ mora se naglasiti kako se unutar zajednice **godišnje izda između 30 do 40 knjiga**, što je uistinu značajan pothvat za našu zajednicu, te institucije i udruge. Uspostavljene su visoke valorizacijske prakse kada je u pitanju naša kultura. Na koncu bih spomenuo i komemoracijske prakse koje su usustavljene i nastoji se komemorativno odati počast svakom našem velikanu i svakome događaju koji je obilježio društveni položaj zajednice, bilo da se radi o daljoj ili suvremenijoj povijesti.

Koliko je Katolička crkva bitna za očuvanje hrvatskog identiteta u Vojvodini? Postoji li dobar odnos između hrvatske zajednice i Katoličke crkve?

Katolička crkva igra ključnu ulogu u očuvanju hrvatskog identiteta u Vojvodini, naročito od 90-ih godina prošlog vijeka, kada su političke i društvene okolnosti ograničavale djelovanje hrvatskih institucija. U to vrijeme, crkva je postala centralno mjesto okupljanja. Ne samo za vjerske, već i za kulturne i nacionalne aktivnosti. Većina Hrvata u Vojvodini (oko 98 %) izjašnjava se kao katolici, dok se samo oko 2% izjašnjava bez vjerske pripadnosti. Drugih religija gotovo da i nema među Hrvatima u ovoj regiji.

Ovaj visok postotak katolika jasno pokazuje koliko je vjerska pripadnost integrirana u sam identitet hrvatske zajednice. Katolička crkva u Vojvodini ne samo da pruža duhovnu potporu svom vjernom puku, već igra i **ključnu ulogu u očuvanju hrvatske kulture, jezika i tradicije**. Održavanje mise na hrvatskom jeziku, kao i crkveni blagdani i obredi, osiguravaju Hrvatima isto jednu mogućnost da njeguju svoju kulturu i tradiciju. Crkve često organizuju i kulturne događaje kao što su koncerti duhovne glazbe, izložbe i predavanja koja promoviraju hrvatsku povijest i umjetnost. Ono što je posebno važno istaknuti jest kako je sakralna baština Hrvata u Vojvodini bogata i sadržajna, a kulturološke prakse naroda su neraskidivo povezana s crkvom.

Postoji li sa srpske strane politika asimilacije Hrvata?

Asimilacija je proces koji je kontinuiran i višedimenzionalan, prisutan u skoro svakoj državi kroz viši ili niži stupanj. Negdje **aktivno potaknut od strane državnih institucija**, a negdje se radi na njegovom **obuzdavanju** kroz različite standarde i mehanizme njihovoga nadzora. U državama posttranzicijskoga društva i nekonsolidirane demokracije, kakvo je srbijansko, asimilacija uistinu ima različite oblike, katkada i konfuzne, ali na koncu joj je **cilj dovesti do povećane etničke mimikrije, daleko više nego do utapanja u većinski etnos**.

Nakon imenovanja **Tomislava Žigmanova** za ministra, pritisci na asimilaciju Hrvata u Srbiji **nisu toliko izraženi kako su nekada bili**, ali i dalje postoje pojedine grupe koje se ne mire s ovakvim razvojem događaja. Ovo ukazuje na kontinuitet izazova s kojima se hrvatska zajednica suočava, uprkos postojanju značajnih pomaka ka boljoj integraciji i priznanju prava nacionalnih manjina.

Unatoč pozitivnim promjenama na političkoj sceni, Hrvati u Srbiji i dalje se suočavaju s elementarnim negiranjem svog identiteta u nekim djelovima društva. Ovo negiranje se manifestira kroz različite oblike, uključujući minimiziranje značaja hrvatske kulture i jezika. Ovi problemi ukazuju na potrebu za stalnim naporima u promoviranju interetničkog dijaloga i razumjevanja, kao i jačanju zakonskih i institucionalnih okvira koji štite prava i identitet svih manjina, uključujući i hrvatsku zajednicu u Srbiji. Važno je kontinuirano raditi na stvaranju društva u kojem se razlike poštuju i gdje svaki građanin može slobodno izraziti svoj identitet i u istome uživati bez straha od negativnih posljedica.

Kako gledate na sve snažniji trend isticanja bunjevačkog identiteta kao svojevrsne alternative hrvatskom identitetu?

Pitanje identiteta **Bunjevaca** u Srbiji kao odvojenog od hrvatskog identiteta ima dugu povijest, ali je posebno dobilo na značaju tokom 90-ih godina pod režimom **Slobodana Miloševića**, kada su nacionalne manjine često bile predmet političkih manipulacija. Iako su demokratske promjene koje su uslijedile nakon 2000. godine donele određena poboljšanja u priznavanju prava nacionalnih manjina, još uvijek postoje određeni krugovi u društvu koji se teško miri s konsolidacijom hrvatske zajednice u Srbiji.

Bunjevačko pitanje često se koristi kao sredstvo za dodatno fragmentiranje etničkih grupacija, što može voditi ka povećanju tenzija. Ovo je posebno izraženo u političkom i medijskom diskursu, gdje se bunjevački identitet koristi kako bi kontrirao hrvatskom identitetu, što posljedično slabi politički i kulturni utjecaj Hrvata.

Koliko god pojedini krugovi pokušavali isticati pravo svakoga za osobnim određenjem, te u posttranzicijskome kontekstu pokušavaju isticati segmentarno vrednote liberalne demokracije, vidljivo je kako pokušaj podijele hrvatskoga puka, pravljenjem nacije od subetničke komponente, ima isključivo želju za što većim slabljenjem hrvatske zajednice i marginaliziranjem njezinih institucionalnih praksi.

Kakav je politički položaj vojvođanskih Hrvata? Smatrate li da vojvođanski Hrvati mogu biti zadovoljni s pravima koje trenutno imaju unutar političkog sustava Srbije?

Unatoč legislativnim okvirima koji teoretski štite prava nacionalnih manjina, hrvatska zajednica u praksi se suočava s nizom strukturalnih izazova koji ograničavaju našu punu integraciju i participaciju u političkom životu Srbije. Jedan od primarnih problema jest **nedostatak proporcionalne zastupljenosti** u političkim strukturama, slično modelu zagwarantiranih mandata koji **postoji za Srbe u Hrvatskoj, ali koji Hrvatima u Vojvodini nije dostupan**. To dovodi do nedovoljne zastupljenosti naših interesa u parlamentarnim odlukama na svim razinama. Osim toga, Hrvati su **podzastupljeni u javnoj i državnoj upravi**, što smanjuje našu sposobnost utjecanja na politike koje direktno utječu na njihovu zajednicu.

Osim političkih i administrativnih prepreka, vojvođanski Hrvati često žive u područjima sa **slabom infrastrukturom**, što dodatno komplicira njihovu svakodnevnu životnu situaciju i otežava socioekonomski razvoj. Ova infrastrukturna izolacija ne samo da smanjuje kvalitetu života, već i ograničava pristup obrazovanju, zdravstvenim uslugama i ekonomskim prilikama, čime se perpetuira ciklus marginalizacije.

Unatoč tim izazovima, bilo je i znatnih poboljšanja koja su djelomično mitigirala neke od ovih problema. Imenovanje Tomislava Žigmanova za ministra bilo je **ključno u povećanju vidljivosti i političkog utjecaja vojvođanskih Hrvata**. Osim toga, nakon više od desetljeća stagnacije, zabilježeno je značajno povećanje finansijskih sredstava namijenjenih radu tijela manjinske samouprave, što uključuje nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Ovo povećanje od približno 17% nije samo finansijska injekcija, već nosi i duboku političku poruku o **namjerama Vlade Republike Srbije da unaprijedi uvjete rada i života nacionalnih manjina**.

Savjet za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije sada redovito započinje sjednice iznošenjem stajališta predstavnika nacionalnih vijeća o izazovima s kojima se suočavaju, što je primjer osnažene komunikacije. Dodatno, povećana je vidljivost problema nacionalnih manjina u javnosti, što je rezultiralo češćim susretima i interakcijama predstavnika manjina s vodećim osobama Ministarstva na raznim događanjima. Aktivno su uključeni i u sve relevantne procese koji

se tiču prava nacionalnih manjina, od metodologije za praćenje njihove zastupljenosti u javnoj upravi, preko uređivanja praznika nacionalnih manjina, do priprema za izradu Akcijskog plana za ostvarivanje njihovih prava. Iako su neki od tih planova ostali nedovršeni zbog kratkog mandata prošle vlade, nastavak i unaprjeđenje ovih aktivnosti ključni su za sustavno rješavanje pitanja i izazova s kojima se vojvođanski Hrvati suočavaju.

Pomaže li hrvatska država svoje sunarodnjake u Vojvodini. Možete li navesti nekakav pozitivan primjer u kojemu je Hrvatska pomogla vojvođanskim Hrvatima?

Hrvatska aktivno pomaže nas, Hrvate u Vojvodini, osobito od dolaska premijera **Andreja Plenkovića**, čija je administracija intenzivirala podršku i suradnju. Jedan od najvidljivijih aspekata te podrške su **prekogranični projekti** koji su osnažili našu infrastrukturu, kulturnu i obrazovnu povezanost s matičnom državom. Posebno je značajna suradnja naših institucija u Vojvodini s različitim hrvatskim ministarstvima.

Na primjer, suradnja s Ministarstvom znanosti i obrazovanja omogućila je implementaciju obrazovnih programa i stipendiranje naših studenata. Također, suradnja s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije potaknula je niz projekata koji direktno doprinose gospodarskom razvoju naše zajednice. Financijski okvir za podršku projektima od strane Hrvatske znatno je povećan, što nam osigurava bolju realizaciju inicijativa koje su ključne za očuvanje našeg identiteta i unaprjeđenje našeg standarda. Ovi napori su izrazito važni jer ne samo da jačaju našu zajednicu, već i produbljuju veze s matičnom državom, pružajući nam neophodnu potporu u očuvanju našeg jezika, kulture i tradicije. Osim financijske, ključna je i politička potpora koju Hrvatska pruža našoj zajednici u Vojvodini. Kao članica Europske unije, **Hrvatska ima strateški interes vidjeti Srbiju u članstvu EU**, što bi dodatno osnažilo regionalnu stabilnost i osiguralo lakši pristup fondovima i programima koji bi koristili cijeloj regiji, uključujući i nas, Hrvate u Vojvodini.

Kroz svoje političke mehanizme, Hrvatska aktivno zagovara prava i interese Hrvata u Vojvodini, koristeći svoj položaj unutar EU da utječe na politike koje podržavaju prava nacionalnih manjina. Ovaj pristup nije samo financijski motiviran, već odražava dublju političku i diplomatsku strategiju koja ima za cilj osigurati da se prava i potrebe naše zajednice adekvatno adresiraju u procesu Srbije ka integraciji u Europsku uniju.

Ne smijemo ispustiti iz vida jedan vrlo važan politički segment, a to je činjenica kako je Hrvatska demokratska zajednica jedna od najaktivnijih i najuglednijih članica Europske pučke partije, najbrojnije vladajuće političke grupacije unutar Europskog parlamenta. Takva politička potpora osigurava nam ne samo očuvanje našeg kulturnog identiteta, već i jačanje naše političke zastupljenosti, te bolju integraciju u šire društvene tokove. U kontekstu europskih integracija, jasno je kako Hrvatska igra ključnu ulogu u promicanju prava i interesa Hrvata u Vojvodini, zastupajući naše interese na međunarodnoj razini te potičući dijalog i suradnju koji su neophodni za postizanje tog cilja.

Razgovarao: **Damir Kopljar**

Objavljeno: 19. kolovoza 2024.

Ovaj tekst objavljen je uz potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama. Naziv projekta je „Dijaspора-neotkriveno blago Republike Hrvatske.”

 Share On Facebook (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://mimladi.hr/2024/08/19/darko-bastovanovic-o-hrvatima-u-vojvodini-organiziramo-300-kulturnih-manifestacija-godisnje-ali-neophodan-je-zna...>)

 Share On Twitter (<https://twitter.com/share?text=https://mimladi.hr/2024/08/19/darko-bastovanovic-o-hrvatima-u-vojvodini-organiziramo-300-kulturnih-manifestacija-godisnje-ali-neophodan-je-zna...>)

SLJEDEĆI ČLANAK

Povijest i podrijetlo Hrvata u Vojvodini
(<https://mimladi.hr/2024/08/29/povijest-i-podrijetlo-hrvata-u-vojvodini/>)

Hrvatska dijaspora: Gradišćanski Hrvati
(<https://mimladi.hr/2024/08/16/hrvatska-dijaspора-gradiscanski-hrvati/>)

NAJNOVIJE OBJAVE

Kako temu hrvatske dijaspore učiniti mladima interesantnom i privlačnom (<https://mimladi.hr/2024/10/29/kako-temu-hrvatske-dijasporu-uciniti-mladima-interesantnom-i-privlacnom/>)

Nakon što sam devet tekstova posvetio hrvatskoj dijaspori u zadnjem, desetom, tekstu pozabavit ću...

(<https://mimladi.hr/2024/10/29/kako-temu-hrvatske-dijasporu-uciniti-mladima-interesantnom-i-privlacnom/>)

Janjevački Hrvati (<https://mimladi.hr/2024/10/24/janjevacki-hrvati/>)

Tema ovoga teksta jest povijest jedne od najstarijih hrvatskih zajednica u dijaspori. Naravno riječ...

(<https://mimladi.hr/2024/10/24/janjevacki-hrvati/>)

Karaševski Hrvati i očuvanje nacionalnog identiteta (<https://mimladi.hr/2024/10/19/karasevski-hrvati-i-ocuvanje-nacionalnog-identiteta/>)

U prethodnim tekstovima, pišući o hrvatskoj dijaspori, značajan smo prostor posvetili načinu na koji...

(<https://mimladi.hr/2024/10/19/karasevski-hrvati-i-ocuvanje-nacionalnog-identiteta/>)

Podrška do samog kraja: Važnost palijativne skrbi (<https://mimladi.hr/2024/10/15/podraska-do-samog-kraja-vaznost-palijativne-skrbi/>)

Palijativna skrb ključna je za poboljšanje života određenih ugroženih skupina. Njezina važnost dodatno raste...

Predsjednica Udruge Janjevo Zagreb Ruža Golomejić: 'Naš identitet ima snažne i duboke korijene, kroz osam stoljeća je brižno čuvan i često branjen krvlju' (<https://mimladi.hr/2024/10/10/predsjednica-udruge-janjevo-ruza-golomejic-nas-identitet-ima-snazne-i-duboke-korijene-kroz-osam-stoljeca-je-brizno-cuvan-i-cesto-branjen-krvlju/>)

Doselivši se s prostora nekadašnje Dubrovačke Republike na Kosovo, Hrvati iz Janjeva čine vjerojatno...

mimladi.hr

Svjetski savez mladih Hrvatska

Vlaška 31, 10000 Zagreb

OIB: 93537511521

Kontakt

Email: info@mimladi.hr

Mobitel: +38592 502 5176

Društvene mreže

Instagram (<https://www.instagram.com/mimladihr/?hl=hr>)

Facebook (<https://www.facebook.com/mimladihr>)

mimladi created by **Illiva Development**